

Нападовська Л.А., к.е.н., доцент,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ

Пашков А.П., к.т.н, доцент,
Національний університет «Кієво-Могилянська академія»,
м. Київ

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ ЕКОМЕНЕДЖМЕНТУ (ДЛЯ МЕГАПОЛІСІВ НА ПРИКЛАДІ М. КИЄВА)

Розглянуто стан проблеми поводження з відходами в Україні, зарубіжний та український досвід використання методів поводження з відходами, етапи реформування системи поводження з відходами. Визначено стимулюючі економічні інструменти екоменеджменту. Запропоновано напрями підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Ключові слова: економічна ефективність, конкурентоспроможність підприємства, відходи, сортування, управління відходами, переробка відходів, поводження з відходами, екоменеджмент.

Рассмотрено состояние проблемы обращения с отходами в Украине, зарубежный и украинский опыт использования методов обращения с отходами, этапы реформирования системы обращения с отходами. Определены стимулирующие экономические инструменты экоменеджмента. Предложены направления повышения конкурентоспособности предприятий.

Ключевые слова: экономическая эффективность, конкурентоспособность предприятий, отходы, сортировка, управление отходами, переработка отходов, обращение с отходами, экоменеджмент.

The article considers the state of the problem of waste management in Ukraine, Ukrainian and foreign experience of using the methods of waste management, stages of reforming the system of waste management. The paper determines stimulating economic instruments of environmental management. The authors suggest directions of improving the competitiveness of enterprises.

Keywords: economic efficiency, competitiveness, waste, sorting, waste management, recycling, environmental management.

Постановка проблеми. Одним із напрямів становлення екологічно збалансованого соціально-економічного розвитку України є екоменеджмент відходами. Традиційне поводження з відходами засноване, як правило, на їх складуванні, похованні та спалюванні, особливо в мегаполісах України, що є неефективним в інтенсивного забруднення довкілля як малих, так і великих міст.

Сучасний Київ як мегаполіс за кількістю населення входить до десяти найбільших міст Європи, територія якого дорівнює 835 км² і поступається лише п'яти європейським містам: Лондону, Риму, Будапешту, Москві та Берліну.

Київ – найбільше місто в Україні за кількістю жителів, станом на 1 жовтня 2014 року його населення становило 2 875 572 осіб (майже 7% населення України). За останні десять років населення міста зросло майже на 10%, зростаючи на 20–25 тис. осіб. Інститут демографії та соціальних досліджень НАНУ оцінює сукупне населення Києва з незареєстрованими громадянами у 3144 тис. осіб [1].

Середня норма утворення твердих побутових відходів (ТПВ) в Україні на сьогодні складає 1,5 м³/рік або 375кг/рік на одну людину [2]. Як наслідок, за мінімальними розрахунками в Києві щороку з'являється 4,31 млн м³ або майже 1,078 млн тонн сміття із ТПВ, швидкість утворення якого значно перевищує темпи його утилізації. На переробку йде не більше 3% відходів, іншу частину – «збрали-закопали» на полігонах.

Розв'язання проблеми накопичення побутових відходів можливе за рахунок роздільного збирання відходів.

Одночасно експерти з управління відходами наголошують [3], що якби в Україні перероблялося хоча б 50% відходів, додатковий дохід від реалізації вторинної сировини становив би 3,3 млрд гривень. За їх словами в усьому світі бізнес утилізації відходів є високорентабельним і не потребує державних дотацій. Завдання держави – створити сприятливі умови для розвитку цього бізнесу і зрозуміти, що відходи – це не сміття, а вторинна сировина, яка після переробки може знову використовуватись. Переробка повинна стати вигіднішою, ніж поховання. У міжнародній практиці існує кілька моделей побудови системи утилізації відходів. Україні варто просто скористатися

цим досвідом, вибравши той шлях, який більш ефективний в наших умовах.

За оцінками експертів склад сучасних ТПВ є приблизно таким: папір та картон – 41%; сміття – 17,9%; метали – 8,7%; скло – 8,2%; деревина – 3%; текстиль – 5,0%; кістки, шкіра, гума та інше – 6,2%.

Актуальність вирішення цієї проблеми пояснюється і такими важливими факторами: *по-перше*, серед європейських країн Україна посідає перше місце за рівнем шкідливого впливу полігонів на довкілля та недовготривалістю життя – близько 66 років (проти 80 років в ЄС); *по-друге*, з 1 січня 2018 року забороняється захоронення неперероблених побутових відходів, відповідно до ст. 32 Закону України «Про відходи». Такі ж норми діють і в Європейському Союзі, а оскільки Україна підписала Угоду про асоціацію з ЄС, ця вимога має бути виконана; *по-третє*, як свідчить Європейський досвід в Україні, на жаль, не запроваджені стимулюючі інструменти екоменеджменту у сфері поводження з ТПВ.

Всього парк сміттєвिवозних машин для вивезення побутових відходів у м. Києві складає понад 300 автомашин. Найбільшими перевізниками є: ВАТ «Київспецтранс», ТОВ «Альфатер-Київ», ТОВ «Селтік», ВАТ «Грінко-Київ», ТОВ «Володар РОЗ», філія АЕК «Київенерго», завод «Енергія», зношеність яких складає 75%. Сміттєзваловальний завод «Енергія», який з'явився в Києві, введений в експлуатацію у 1988 році з загальною площею 8,8 га та потужністю 250 тис. тонн/рік.

Спалювання відходів вирішує часткове зменшення об'єму вихідної речовини, проте екологічна доцільність таких способів викликає сумніви як через високий рівень забруднення атмосферного повітря, так і втрату суттєвих коштів у містах і мегаполісах.

Тому найсучаснішими та найефективнішими вважаються методи рециклінгу, тобто переробки сировини, яка входить до складу відходів. Запровадження таких програм є досить складним і трудомістким процесом, оскільки вимагає уточнення деяких питань у законодавчому полі та вирішення обсягів капітальних вкладень. А для того, щоб компанії (підприємства) з керування сміттям, сортування і утилізації їх були ефектив-

ними і конкурентоспроможними, то вивчення і аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду, а також визначення можливих об'єктів корисних матеріалів як вторсировини, які можна зібрати та реалізувати в м. Києві, є дуже важливим початковим етапом реформування системи екоменеджменту відходами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням ефективності підприємств у сфері поводження з твердими побутовими відходами на регіональному рівні в Україні та за кордоном певний внесок зробили Н. Андреева, В. Іщенко, О. Ігнатенко, О. Малей, І. Мірошник, О. Мороз, Т. Тимочко, О. Сухіна та інші науковці, які в своїх працях надають окремі рекомендації щодо удосконалення екоменеджменту відходів. Питання підвищення конкурентоспроможності підприємств розкриваються в працях таких зарубіжних дослідників: Ж. Ламбена, М. Портера, Ф. Котлера, Р. Фатхудинова та інших. Різні аспекти забезпечення конкурентоспроможності об'єктів є предметом дослідження вітчизняних авторів, таких як В.Д. Базилевич, Я.Б. Базилук, Я.А. Жаліло, З.С. Варналій, В.М. Гесць, Б.Є. Кваснюк, С.К. Реверчук, А.І. Кредісов, А.С. Філіпенко, А.В. Шегда та інших. Проте вивчення представлених в економічній літературі розробок свідчить про необхідність системного дослідження напрямів підвищення конкурентоспроможності підприємств саме на засадах екоменеджменту, чим і обумовлена актуальність цієї статті.

Постановка завдання. Метою статті є висвітлення передового вітчизняного і закордонного досвіду компаній з сортування ТПВ, визначення прибутку від утилізації та реалізації вторинної сировини у м. Києві та етапів і напрямів створення конкурентоспроможних підприємств з утилізації ТПВ на засадах екоменеджменту.

Виклад основного матеріалу. Економічні механізми забезпечення раціонального природокористування та охорони довкілля вважаються більш ефективними інструментами управління, ніж адміністративні, правові та інші методи, що впливають на екологічний світогляд та поведінку людини. Зазначимо, що глобальною умовою забезпечення високої конкурентоспроможності підприємства є реалізація таких факторів: забезпечення якості та ресурсозбереження. Основними завданнями ресурсного забезпечення є: 1) забезпечення високого наукового рівня робіт і процесів по ресурсозбереженню; 2) аналіз ефективності використання ресурсів; 3) ретельне обґрунтування напрямів витрати ресурсів; 4) стимулювання підвищення ефективності використання ресурсів; 5) організація навчання персоналу прогресивним технологіям, методам, моделям і інструментам ефективного використання ресурсів.

Характерною рисою сучасної системи управління в сфері поводження з відходами в Україні і в Києві, зокрема з ТПВ, є переважання адміністративних методів на економічних. Проте досвід країн ЄС свідчить про те, що лише за допомогою економічних інструментів можна створювати важелі для регулювання таких поширених забруднювачів, як побутові відходи, тара, упаковка, транспортні засоби та ін. [5].

Сучасне управління у сфері поводження з відходами в Україні базується на вузькому колі економічних інструментів, а саме:

- екологічний податок на розміщення відходів;
- спеціальні фонди для цільового фінансування природоохоронних заходів, у тому числі щодо поводження з відходами (державні та місцеві фонди охорони довкілля);
- страхування екологічного ризику при перевезенні небезпечних відходів;
- здешевлення кредитів за рахунок зазначених фондів;
- встановлення екологічної відповідальності за екологічні правопорушення і компенсування збитків, нанесених довкіл्लю, здоров'ю населення та майну громадян чи суб'єкту господарювання в результаті недбалого поводження з відходами.

Конкурентоспроможність підприємства становить самостійну системну категорію, яка відображає ступінь реалізації мети підприємства в його взаємодії з навколишнім середовищем. Зрозуміло, що підприємство не може бути конкурентоспроможним, якщо його продукція не користується попитом на ринку. Однак орієнтація тільки на такі параметри попиту, як

якість, ціна, іноді може бути недостатньою. У сучасних умовах суб'єкт підприємницької діяльності повинен запропонувати замовнику спектр своїх переваг, що забезпечують успіх у конкурентній боротьбі.

Слід зазначити, що більшість економічних інструментів управління у сфері поводження з ТПВ, які впроваджені в нашій країні, і в Києві зокрема, мають не стимулюючий, а лише фіскальний характер. У той же час у розвинених країнах ЄС активно використовуються стимулюючі економічні інструменти, котрі спонукають до екологічно спрямованої та ресурсозберігаючої діяльності. Наприклад, у Німеччині запроваджено систему зменшення вартості квартплати для мешканців, які сортують відходи, а ліцензію на випічку хліба підприємство може отримати тільки у разі, якщо технологія виготовлення передбачає саморозчинну упаковку.

У Німеччині, Франції, Італії, Бельгії, Данії, Австрії, Нідерландах сортування ТПВ населенням матеріально стимулюється. Кожну групу відходів вивозять окремо за певними графіками [6].

Станом на сьогодні в Україні фактично функціонують тільки деякі інструменти негативної мотивації (рис. 1), які і становлять основу екоменеджменту у сфері ТПВ [5].

Інструменти економічного стимулювання нині в Україні практично не застосовуються, оскільки вони не підтверджені нормативно-правовими актами прямої дії (рис. 2). У той же час аналіз закордонного досвіду свідчить про дієвість способів заохочення роздільного збирання ТПВ, оскільки це найважливіший етап поводження з ними [6,7]. Тому будь-який механізм ефективно працює тільки за умови, коли є повне взаєморозуміння та зацікавленість всіх сторін.

Рис. 1. Економічні інструменти екоменеджменту у сфері поводження з ТПВ

Одним із методів стимулювання використання відходів та вторинних ресурсів у промисловому виробництві та розвитку ринку вторинних ресурсів також можуть стати заохочувальні заходи з боку держави безпосередньо для підприємства, тобто зменшення податкового навантаження, пільги ставки, або неоподаткування доходів, отриманих внаслідок використання відходів чи вторинних ресурсів у процесі виробництва [8].

Вважатимемо, що затрати на сортування та захоронення неутилізованих решток покриваються платою населення за надані комунальні послуги.

Рис. 2. Стимулюючі економічні інструменти екоменеджменту у сфері поводження з ТПВ

Тоді визначимо можливі об'єми корисних матеріалів, які можна зібрати та реалізувати.

Так, наприклад, доведено, що при роздільній системі вивозу сміття біля 70% макулатури підлягає переробці. Звідси загальна кількість придатного для переробки паперу лише в м. Києві сягатиме:

$M_{п} = 1078000 \cdot 0,8 \cdot 0,41 \cdot 0,70 = 247508,8 \text{ т.}$
де 1078000 – середній об'єм твердих побутових відходів,
0,8 – питома цільність відходів,
0,41 – частка паперу,
0,70 – частка паперу, придатного для переробки.

Вартість такої кількості макулатури в м. Києві становитиме:

$V_{п} = 247508,8 \cdot 1650 = 408389520 \text{ грн}$
Аналогічно можна розрахувати вартість іншої сировини, яка входить до складу побутових відходів.

Отже, вартість поліетилену:

$V_{пол} = 1078000 \cdot 0,8 \cdot 0,1 \cdot 0,8 \cdot 6000 = 413952000 \text{ грн.}$

Вартість скла:

$V_{с} = 1078000 \cdot 0,8 \cdot 0,082 \cdot 700 = 49501760 \text{ грн.}$

Вартість метану:

$V_{м} = 1078000 \cdot 0,8 \cdot 0,087 \cdot 2800 = 210080640 \text{ грн.}$

Вартість текстилю:

$V_{т} = 1078000 \cdot 0,8 \cdot 0,05 \cdot 200 = 8696000 \text{ грн.}$

Загальний прибуток від реалізації вторинної сировини у м. Києві становитиме:

$\Pi = 408389520 + 413952000 + 210080640 + 49501670 + 8696000 = 1090619800 \text{ грн.}$

Отже, вигіднішим, як доводять розрахунки і практика, є перетворення вихідної сировини в готовий продукт. Існує багато прогресивних технологій для переробки, наприклад, картонної тари в будівельні матеріали та переробки поліетилентерфталатової (ПЕТ) сировини в композитні матеріали і воски, проте відсутність достатньої інформаційної бази унеможливило оцінку ефективності їх впровадження.

Вся проблема полягає у залученні коштів на реалізацію відповідних нововведень. У цьому разі слід розглядати всі можливі джерела інвестування. Тому уже на другому етапі вирішення еколого-економічних проблем утилізації ТПВ варто було б розглянути такі можливі напрями інвестицій:

- залучення муніципальних інвестицій;
- залучення коштів у населення;
- фінансування проекту вітчизняними та зарубіжними суб'єктами бізнесу.

Державні та муніципальні інвестиційні проекти мають на меті піднесення соціального добробуту або благополуччя громадян. І в більшості випадків такі проекти не приносять жодної користі, окрім задоволення певних соціальних потреб населення, проте в цій ситуації окрім задоволення екологічних та соціальних потреб людей можливе також отримання прибутку, який можна використати для фінансування інших проектів. Отож, вкладаючи гроші в інвестування комунального господарства муніципальна влада «вбиває двох зайців» – вирішує гостру актуальну проблему – покращує екологічний стан у м. Києві та після реалізації проекту отримує додаткові кошти для вирішення інших нагальних питань.

Світовий досвід показує, що досить ефективним джерелом фінансування комунального господарства є комунальна позика. Громадяни, які придбали облігації комунальної позики, одержать за нею відсотки.

За попередніми підрахунками придбання населенням одного траншу облігацій комунальної позики може забезпечити фінансування понад 20% потреби комунального підприємства в інвестиціях. Для проведення подібної операції необхідно оголосити тендер, у результаті якого буде визначено банк, котрий займеться підготовкою та розміщенням облігацій комунальної позики.

З боку вітчизняних суб'єктів бізнесу можуть бути зроблені інвестиції в формі конкретних фінансових вкладень у певні підприємства, а з боку іноземців – можливе надання необхідного обладнання для сортувальних, переробних та сміттєспалювальних заводів у лізинг, що буде досить вигідною умовою

співпраці та вирішення поставлених завдань на засадах екоменеджменту.

Отже, створення конкурентоспроможних підприємств з утилізації ТПВ на засадах екоменеджменту більш ефективним є при такому співвідношенні залучення коштів: муніципальні інвестиції – 40%; кошти населення – 20%; приватні бізнес інвестиції – 40%.

Крім того, в умовах глобалізації економічних процесів і особливо, коли дуже гостро постала проблема розвитку інноваційного потенціалу України, розширення місткості ринків збуту вітчизняної продукції, необхідно вирішити проблему підвищення конкурентоспроможності споживачів продукції. Вагоме місце посяде підвищення якості, зниження собівартості продукції, поліпшення умов роботи, зростання продуктивності праці, що загалом вплине позитивно на високий рівень конкурентоспроможності як продукції, так і підприємства. Тільки через призму активного впливу підвищення конкурентоспроможності продукції, постійного прагнення до змін у бік зростання якісних характеристик виготовленої продукції необхідно підходити до вибору пріоритетів розвитку, досягнення власних нових конкурентних позицій. Лише висока чутливість до ринку, до потреб споживачів, випуск принципово нової продукції світового рівня якості суттєво розширить стратегічні перспективи підприємства і сформує його довгострокові переваги у конкурентному середовищі.

Відмітимо, що складовими процесу управління конкурентоспроможністю вітчизняних підприємств мають стати: моніторинг конкурентного середовища та оцінювання конкурентної ситуації в галузі та на ринку; діагностування конкурентоспроможності підприємства та його основних суперників; конкурентне позиціонування підприємства – вибір стратегічних господарських підрозділів із перевагами в конкурентній боротьбі; розроблення концепції та стратегії управління конкурентоспроможністю підприємства; реалізація конкурентної стратегії підприємства. Водночас важливо зазначити, що прогнозування динаміки зовнішніх факторів і забезпечення адаптованості системи до зовнішнього середовища – ключ до успіху.

Впровадження сучасних технологій приведе до істотної економії й одержання додаткового прибутку. Аналіз механізму дії законів організації структур і процесів є неодмінною умовою підвищення якості управління як головного фактора підвищення конкурентоздатності підприємства. Водночас конкурентні переваги виявляються в потенціалі підприємства, зберігаються і примножуються шляхом підвищення якості управління, реалізуються в нововведеннях і інноваціях.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

1. За мінімальними розрахунками в Києві щороку з'являється 4,3 млн м³ або майже 1,078 млн т сміття із твердих побутових відходів (ТПВ).

2. Загальних прибуток від реалізації вторинної сировини у м. Києві за цінами станом на 1 січня 2015 р. складає більше 1 млрд грн.

3. Існуючий економічний механізм управління у сфері поводження з ТПВ має переважно фіскальну спрямованість, відсутнє стимулювання заходів з мінімізації утворення ТПВ, їх рециклінгу (переробку) та створення ринку вторинної сировини.

4. Роздільний збір та переробка відходів, що здійснюється за допомогою сучасних сміттєпереробних комплексів, є сьогодні одним із найбільш прогресивних методів вирішення проблем відходів як в мегаполісах, так і загалом в Україні.

5. Основними пріоритетами у сфері поводження з відходами є впровадження стандартів ЄС до нормативно-правової бази України та заборони видачі ліцензій на виробництво будь-якої продукції з незавершеною технологією, тобто там, де відсутній замкнутий цикл переробки від випуску продукції до утилізації відходів, тари, упаковки.

6. Найбільш ефективним напрямом ефективності й підвищення конкурентоспроможності нових підприємств з переробки ТПВ на засадах екоменеджменту є залучення муніципальних інвестицій, коштів населення та приватних інвестицій у співвідношенні 40:20:40 у відсотках.

Дослідження, проведене в статті, дозволяє сформувати ґрунтовну базу для подальших розробок в напрямі залучення інвестицій та створення привабливих умов у заснуванні новітніх технологій з переробки ТПВ і функціонування капіталу в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Програма поводження з побутовими відходами в місті Києві на 2010–2015 рр. № 996/4434 від 08.01.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ligazakon.ua.
2. Ігнатенко О.П. Побутові відходи – правила гри на ринку : практичний посібник / О.П. Ігнатенко. – К. : 2011. – 186 с.
3. Мірошник І. Думка експерта: Україна закопує відходи вартістю 3 мільярди / І. Мірошник // Економічна правда. – К., 2015 р.
4. Довідкова інформація стосовно поводження з твердими побутовими відходами в Київській області у 2010–2012 р.р. та пріоритетні завдання на 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.govfor.com/index.php?id=285.

5. Малей О.В. Аналіз ефективності діючого економічного механізму у сфері поводження з відходами / О.В. Малей // Менеджмент, маркетинг та інтелектуальний капітал в глобальному економічному просторі : монографія. – Х. : ХП. – 2012. – С. 551–569.

6. Нападівська Л.А., Пашков А.П. Економіка, технології та перспективи роздільного збирання відходів в Україні (на прикладі досвіду провідних країн світу) / Л.А. Нападівська, А.П. Пашков // Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка технології : збірка матеріалів Національного форуму (4–5 листопада 2014 р.). – К. : Центр екологічної освіти та інформації, 2014. – С. 44–47.

7. Іщенко В.А. Аналіз шляхів використання світового досвіду поводження з твердими побутовими відходами в Україні / В.А. Іщенко, П.М. Турчик // Вісник ВПШ. – 2012. – Вип. 2. – С. 25–30.

8. Андрєєва Н.Н. Розвиток ринку вторинних ресурсів в Україні / Н.Н. Андрєєва, М.В. Барун // Економічний менеджмент у загальній системі управління : матеріали 13 щорічної Всеукраїнської наук. конф. (м. Суми 17–18 квітня 2013 р.). – Суми : Сумський державний ун-т, 2013. – С. 9–11.

9. Мороз О., Свентух А., Свентух О. Економічні аспекти вирішення екологічних проблем утилізації твердих побутових відходів : монографія / О. Мороз, А. Свентух, О. Свентух. – Вінниця : Універсум, 2003. – 110 с.

УДК 65.012:658.14:330.322

Полозова Т.В., к.е.н., доцент,
Харківський національний університет радіоелектроніки,
м. Харків

ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

У статті розглянуто особливості діагностики інноваційно-інвестиційної спроможності підприємства в контексті економічної безпеки. Запропоновано авторське визначення поняття загрози інноваційно-інвестиційної безпеки підприємства. Побудована концептуальна модель діагностики інноваційно-інвестиційної спроможності підприємства в контексті економічної безпеки, яка представлена трьома блоками: інформаційним, розрахунковим, графоаналітичним. Особливістю запропонованого підходу є використання показників, які мають негативний вплив на рівень інноваційно-інвестиційної безпеки підприємства.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційна спроможність підприємства, інноваційно-інвестиційна безпека підприємства, концептуальна модель, загрози, рівень безпеки.

В статье рассмотрены особенности диагностики инновационно-инвестиционной способности предприятия в контексте экономической безопасности. Предложено авторское определение понятия угрозы инновационно-инвестиционной безопасности предприятия. Построена концептуальная модель диагностики инновационно-инвестиционной способности предприятия в контексте экономической безопасности, которая представлена тремя блоками: информационным, расчетным, графоаналитическим. Особенностью предложенного подхода является использование показателей, которые имеют негативное влияние на уровень инновационно-инвестиционной безопасности предприятия.

Ключевые слова: инновационно-инвестиционная способность предприятия, инновационно-инвестиционная безопасность предприятия, концептуальная модель, угрозы, уровень безопасности.

The particularities of the diagnostics of innovative-investment ability of the enterprise in context of economic security are considered. The author's determination of the notion of the threat to innovative-investment security of the enterprise is offered. Conceptual model of the diagnostics of innovative-investment ability of the enterprise in the context of economic security is built. Model consists of three blocks: information, accounting, graphic analytical. The particularity of the offered approach is application of factors, which have a negative influence upon level of innovative-investment security of the enterprise.

Keywords: innovative-investment ability of the enterprise, innovative-investment security of the enterprise, conceptual model, threats, level of security.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку економічних відносин в Україні характеризується підвищенням сворінтеграційної активності. Це підвищує актуальність питання забезпечення інноваційно-інвестиційної спроможності окремих підприємств як на вітчизняному, так і на міжнародному рівнях. Водночас умови господарювання вітчизняних підприємств супроводжуються низкою чинників негативного впливу (політична та економічна нестабільність, фінансова криза, різкі інфляційні коливання тощо), що обумовлює необхідність розробки відповідного методичного інструментарію діагностики інноваційно-інвестиційної спроможності підприємства (І-ІСП) в контексті економічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і практичні аспекти оцінки інноваційної та інвестиційної безпеки розглядалися у роботах багатьох авторів. Так, інновацій-

ний аспект діяльності підприємства в контексті економічної безпеки висвітлено у роботах таких вчених, як О.М. Ястремська [1], С.М. Шкарлет [2], С.В. Лабунська [3], О.А. Гавриш та Г.М. Черняк [4] та ін. Проблема оцінки інвестиційної безпеки підприємства досліджували Н.В. Карасва і А.О. Межевич [5], З.Б. Гук [6], О.А. Кириченко [7], Н.М. Побережна [8], Т.О. Скрилко [9], Т.Г. Васильців [10] та ін. Питання моделювання інноваційно-інвестиційної діяльності в контексті економічної безпеки підприємства розглянуто у роботі Т.В. Блудової та В.В. Токар [11].

У результаті проведеного аналізу наукових літературних джерел можна зробити висновок про те, що на сьогоднішній день не існує єдиного методичного інструментарію діагностики І-ІСП в контексті економічної безпеки. Проте можна відзначити наявність і використання методологічних підходів